

νά συμφέρη ἡ χρησιμοποίησις δαπανηρῶν μέσων ἀρδεύσεως ὅπως εἶναι ἡ ἀντλησις ποσίμου ὕδατος ἀπὸ τὴν θάλασσαν.

Πολὺ περισσότεραι πιθανότητες —καὶ δυσκολίαι— ὑπάρχουν διὰ τὴν γεωργικὴν ἐπέκτασιν εἰς τὰς περιοχὰς τοῦ κλίματος σαβάννα, τὸ χαρακτηριστικὸν τῶν ὁποίων εἶναι ἐτήσιος κύκλος ραγδαίων βροχοπτώσεων τὴν μίαν ἐποχὴν καὶ μακρᾶς ξηρασίας κατὰ τὴν ὑπόλοιπον τοῦ ἔτους, τοῦ καιροῦ διατηρουμένου πάντοτε θερμοῦ. Εἰς τὴν Ἀφρικὴν π. χ. πολλὰ ἑκατομύρια πλέθρα γυνῆς γῆς θὰ εἶναι δυνατόν νὰ ὑπαχθῶν εἰς ἀρδευσίν καὶ νὰ καλλιεργηθῶν μὲ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι θὰ εὐρεθῶν ἐνδιαφερόμενοι γεωργοὶ εἰς τὴν γύρω περιοχὴν τοῦ Νίγηρος ποταμοῦ εἰς τὴν πρώην Γαλλικὴν Δυτικὴν Ἀφρικὴν, εἰς τὴν λεκάνην τοῦ ποταμοῦ Ρουφιτζί τῆς Ταγκανίκας καὶ πλησίον τῆς λίμνης Κυόγκα τῆς Οὐγκάντας.

Τὸ αὐτὸ διὰ τὴν περιοχὴν τὴν ἐκτεινομένην ἀνατολικῶς τῶν Ἰνδίων μέσῳ τῆς Βιρμανίας, τῆς Ταϊλάνδης καὶ τοῦ Βιετνάμ πρὸς τὰς Βορείους Φιλιππίνas. Ἡ θερμοκρασία τοῦ ἀέρος καὶ ἡ ἀκτινοβολία τοῦ ἡλίου εἶναι κατάλληλοι διὰ ἀνάπτυξιν καλλιεργειῶν καθ' ὅλον τὸ ἔτος. Οἱ περιοριστικοὶ παράγοντες εἶναι ἔδαφος καὶ ὕδωρ.

— Ἀφθονία ὑδάτων καὶ πενία εἰς Πακιστάν

Εἰς τὴν χαμηλοτέραν λεκάνην τοῦ ποταμοῦ Γάγγη καὶ Βραχμαπούτρα, ἡ ὁποία συνιστᾷ τὸ Ἀνατολικὸν Πακιστάν καὶ τὰς Ἰνδικὰς Πολιτείας Βεγγάλη. Μπιχάρ καὶ Ἀσσάμ, ζοῦν 140 ἑκατομύρια ἄνθρωποι εἰς περιοχὴν καλλιεργημένης γῆς 70 ἑκατομμυρίων πλέθρων. Αἱ βασικαὶ πηγαὶ ἐδάφους καὶ ὕδατος ἐλάχιστα χρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν

γῆν αὐτὴν τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ καὶ τῆς σημερινῆς μεγάλης πτωχείας καὶ τῆς ἰσχυρᾶς πληθυσμιακῆς πίεσεως. Ἐκαστον ἔτος οἱ ποταμοὶ μεταφέρουν ἓνα δισεκατομμύριον πλεθρικοῦς πόδας ὕδατος εἰς τὸν Κόλπον τῆς Βεγγάλης πλημμυρίζοντες τὴν περιοχὴν. Μόνον μία καλλιέργεια ὑπάρχει τὸ ἔτος. Ἡ γῆ παραμένει ἀργὴ τὸ ἥμισυ τοῦ ἔτους λόγῳ ἐλλείψεως ὕδατος καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐπίσης παραμένουν ἀργοὶ 6—8 μῆνες τὸ ἔτος. Αἱ γεωργικαὶ μέθοδοι ἔχουν προσαρμοσθῇ πρὸς τὸν ρυθμὸν τῶν περιοδικῶς πνεόντων ἀνέμων «μονσοῦν».

Αἱ εὐκαιρίαι διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς εἶναι τεράστιαι εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν τῆς ἐλλείψεως ἐδάφους καὶ τῆς ὑπερφθονίας τῶν ὑδάτων. Μὲ τὴν ἐπιφανειακὴν καὶ ὑπόγειον ἐναποθήκευσιν τμήματος τῶν πλημμυρῶν θὰ ἐγένοντο τρεῖς καλλιέργειαι τὸ ἔτος, εἰς τὸ ἥμισυ καὶ πλεόν τῆς καλλιεργουμένης γῆς καὶ ἄλλα τμήματα τῆς περιοχῆς θὰ εἶχον ἀρκετὸν ὕδωρ διὰ δύο καλλιεργείας. Ἡ καθ' ὅλον τὸ ἔτος παροχὴ ὕδατος θὰ παρῆχε εὐνοϊκὰς συνθήκας διὰ ἐντατικὴν χρῆσιν λιπασμάτων, ποικιλιῶν ὑψηλῆς ἀποδόσεως καὶ βελτίωσιν τῶν μεθόδων καλλιεργείας μὲ ἀποτέλεσμα τὸν τριπλασιασμόν τῆς παραγωγῆς.

Παραλλήλως θὰ ἠδύνατο νὰ ἀναπτυχθῇ κτηνοτροφία ὥστε νὰ παύσῃ ὁ πληθυσμὸς νὰ ἀποζῇ μὲ μόνον ἓνα εἶδος διατροφῆς.

Λόγῳ τῶν τεραστίων ποσοτήτων τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ ἐπιπέδου τῆς λεκάνης ἡ δαπάνη διὰ τὴν ἐναποθήκευσιν τοῦ ὕδατος καὶ τῆς διανομῆς του θὰ ἦτο ὑψηλὴ ἀλλὰ ἡ ἀπόδοσις κατὰ πολὺ θὰ ὑπερέβαινε τὴν δαπάνην.

Ἡ ἀνάπτυξις τῶν πηγῶν τοῦ ὕδατος δὲν ἀποτελεῖ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν σκοπὸν. Ἡ εἰς αὐτὴν ἐπένδυσις δι-